

els nouwen *interference*

RUIMTE MORGUEN

Sinds de zogenaamde doodverklaring van de schilderkunst in de jaren tachtig, lijkt er iets beperkends aan de hand te zijn met de perceptie op dit medium, een perceptie die zich lijkt te polariseren tussen twee 'manieren van kijken'. Twee dwingende manieren, waar tot op de dag van vandaag nog steeds moeilijk onderuit te komen valt...

Eenzijds lijkt het bijna onmogelijk geworden om nog zonder betekenis – in de semiotische zin van het woord – naar schilderkunst te kijken en ze te interpreteren. Immers, sinds er onder de noemer 'hedendaagse kunst' zowat alles kan, en de interdisciplinariteit tot gemeengoed geworden is, lijkt de hysterische drang om een beeld koste wat het kost van 'betekenis' te voorzien, volkomen te overheersen.

De andere kijkhoek – die bijna een tegenreactie op de eerste genoemd kan worden - manifesteert zich eerder vanuit de schilderkunst zelf, en valt misschien nog het best te benoemen als een door-gedreven materiële – voornamelijk op verf en handeling gebaseerde – kijk op schilderkunst, waarbij de zoektocht naar betekenis komt te liggen op een soort van meta-mediumreflectie.

Binnen dit dubbele, polariserende perceptiekader op schilderkunst, bekleden de schilderijen van Els Nouwen (°1968) een unieke, hybride positie. Voor het creëren van haar schilderijen, vertrekt Nouwen quasi altijd van figuratief, fotografisch beeldmateriaal dat ze aantreft in tijdschriften of haar persoonlijk beeldarchief. Het sterk lichamelijke aspect van de beelden in haar selectie valt meteen op, alsook – maar dit is typerend voor figuratieve foto's in het algemeen – het doorslaggevend betekenisoverdragend element ervan. Alle geselecteerde beelden bezitten immers de macht van de betekenis in zo'n sterke, bijna mediatieke mate dat ze de toeschouwer dadelijk vanuit zichzelf een veelheid aan interpretatiemogelijkheden zouden kunnen afdwingen.

Het is die betekenisoverdrachtelijke macht van zulke fotografische beelden, waaraan Els Nouwen zich in de eerste instantie letterlijk onderwerpt. Ze schildert ze minutieus na, tegelijkertijd met het observerend precieze oog van de fotograaf als met het onmiddellijke bewustzijn van hun inherent schilderkundige vertaling. In die zin is deze eerste 'fase' van Nouwens schilderkunstige proces meer schatplichtig aan de vroege, 'fotografische' werken van Gerhard Richter, dan aan de hyperrealistische schilderkunst uit dezelfde kunsthistorische periode.

Door deze meticuleuze, bijna perverse ambachtelijke benadering van het figuratieve schilderen van fotografische beelden toont Els Nouwen niet enkel de semiotische macht ervan, tevens dient deze aanpak als basis voor de daarop volgende, even perverse schilderkunstige ontkrachting (of verkrachting?) van die macht. Hierbij gebruikt ze het enige hanteerbare wapen binnen de schilderkunst voorradig: dat van de puur uit verf bestaande, materiële en (semiotisch) betekenisloze geste. Met een techniek die zowel qua verfbehandeling, schildertoets als coloriet schatplichtig is aan het abstract expressionisme of de Neue Wilden stelt Nouwen zich niet langer als lijdend voorwerp op van het semiotisch machtige beeld, maar onderwerpt ze dit nu zelf aan een agressieve, bijna onontkoombare schilderkundige beeldaanval, die elke retoriek ervan onklaar dreigt te maken. De vreemde consequentie hiervan is dat in al zijn wilde, bijna ongecontroleerde materialiteit, deze techniek een waardige tegenstander blijkt voor al het voorafgaande semiotische machtsvertoon, omdat hij getuigt van een bijna performatieve geste die in zijn extreme lichamelijke beleving quasi gelijkstaat met de semiotisch beladen 'lichaamstaferelen' van de fotografische beelden.

En het is deze consequentie waardoor Els Nouwen er wonderwel in slaagt om de clash zélf tussen deze twee polen te verbeelden. Er is niet langer sprake van een polarisering tussen twee gangbare interpretatiekaders op schilderkunst. Nouwens schilderijen tonen in zichzelf immers de agressieve poging tot vereniging hiervan; een clash tussen de semiotiek van een geschilderd beeld en haar onmiddellijke en noodzakelijke puur materieel-gestuele tegenhanger. Er is geen chaos in de orde en geen orde in de chaos, zowel semiotiek als materiele geste worden gelijkwaardig bevestigd, ontkracht én verkracht. Er is winnaar noch verliezer, enkel de tussenkomst zelf, de 'Interference', tussen beide kampen telt.

(who wants to support the opponents, when you could just look at the game?)

Thibaut Verhoeven